

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดชัยนาท

Research and development for Local Curriculum on Khao Tang Kwa
Plantation Pomeles for Phratom 4 Students in Chainat Province

ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ¹, ชวนิดา สุวานิช², สมคะเน แผลงฤทธิ์³
อัมพรรัตน์ วัฒนชะโชติ⁴, จงรักษ์ วชิรศักดิ์โสภานะ⁴ และรพีพร ประสงค์⁴

Panya Theerawitthayalert¹, Chawanida Suwanich², Somkane Phlangrit³,
Ampornrat Wattanachote⁴, Jongrak Wachirasaksopana⁴ and Rapeeporn Prungsuk⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา การสำรวจจากเอกสารการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา ในอำเภอเมืองชัยนาท อำเภอวัดสิงห์ และอำเภอมโนรมย์ นำความรู้ที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์และเรียบเรียงจัดทำหมวดหมู่เนื้อหาและประชุมกลุ่มศึกษานิเทศก์และครูนักวิจัยเพื่อร่วมกันร่างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตร แล้วจึงประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา และนำหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้มาใช้ในการประชุมเพื่อวิพากษ์หลักสูตรโดยเชิญเจ้าของภูมิปัญญาที่เป็นผู้ปลูกส้มโอมาวิพากษ์หลักสูตร และคณะผู้วิจัยนำกลับไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งแล้วจึงนำหลักสูตรทั้งสองหลักสูตรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และปรับแก้อีกครั้ง จึงได้หลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบถ้วนที่สามารถนำไปใช้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นได้

ผลการวิจัยได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง เนื้อหาหลักสูตรการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ 16 สาระการเรียนรู้

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา

¹สาขาวิชาการศึกษาระดับพื้นฐาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

²สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

³สาขาวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์เชิงท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

⁴ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

Abstract

The purpose of this research was to develop the curriculum for Khao Tang Kwa plantation for Phratom 4 students by using a research and development, a document survey, the interview of Khao Tang Kwa plantation growers in Amphur Muang Chainat, Amphur Wat Singha and Amphur Manorum. The researcher applied the knowledge from the documents and interviews to synthesize and comply into content order. The meeting of educators, teachers and researchers was organized in order to write a draft of curriculum by letting the specialists to check and develop the contents in the curriculum. Then, the researchers organized a meeting for writing a learning management plan and learning contents of Khao Tang Kwa Plantation and brought the curriculum and learning contents back into the meeting of a curriculum defense. The researchers improved both curriculums and let the scholars to check and edit in a final stage to have a complete curriculum which can be used as a local curriculum.

The research gained the local curriculum which had the local learning framework comprising the curriculum objectives, course description, learning outcome and a structure of 40 hour learning unit, 8 learning units and 16 learning contents of Khao Tang Kwa plantation curriculum

Keywords: local curriculum, Khao Tang Kwa plantation

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

จังหวัดชัยนาทตั้งอยู่ภาคกลางตอนบน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ประกอบกับมีเขื่อนเจ้าพระยากักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชัยนาทจึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก หน่วยงานราชการจังหวัดชัยนาทได้สนับสนุนอย่างเต็มที่ ทำให้เกษตรกรมีกำลังใจในการทำเกษตร ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพ ทำนา เลี้ยงสัตว์ และทำประมงและที่น่าสนใจ คือ การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา เกษตรกรที่อำเภอเมืองโนนรมย์ วัดสิงห์ หันคา และอำเภอเมือง ประสบความสำเร็จไปหลายราย

และสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดอย่างมาก ส้มโอเป็นผลไม้ที่มีแหล่งปลูกกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศไทย แต่นิยมปลูกมาก ในพื้นที่ภาคกลาง พันธุ์ส้มโอที่ปลูกหลายพันธุ์ บางพันธุ์มีลักษณะใกล้เคียงกันแต่มีรสชาติและลักษณะบางอย่างที่แตกต่างกัน เช่น พันธุ์ท่าซ้อย พันธุ์หอมหุดใหญ่ และพันธุ์ขาวต่างๆ อาทิ ส้มโอขาวทองดี ขาวใหญ่ ขาวน้ำผึ้ง ขาวพวง ขาวแป้น และ ขาวแตงกวา เป็นต้น แต่ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวามีลักษณะเด่นกว่าส้มโอพันธุ์อื่นๆ คือ มีเนื้อเป็นมัน หวานกรอบ ตัวกึ่งใหญ่ และเปลือกเปลือกได้ง่ายกว่าส้มโอพันธุ์อื่นทำให้ผู้บริโภคนิยมมาก ในแต่ละปีผลผลิตจะไม่พอจำหน่ายเพราะนอกจากผู้บริโภคในประเทศแล้วส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา ยังสามารถ

ส่งจำหน่ายขายในต่างประเทศได้ปีละจำนวนมากด้วย ทางจังหวัดชัยนาทจึงมีนโยบายขยายพื้นที่ปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา แต่เนื่องจากกระบวนการผลิตและการดูแลรักษาในการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา ให้ได้ผลผลิตที่มาตรฐานนั้นยุ่งยากพอสมควรผู้ผลิตรายใหม่อาจต้องใช้เวลาเรียนรู้ ลองผิดลองถูกนานจึงจะมีประสบการณ์ในการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเหมือนเกษตรกรรายเก่าที่มีประสบการณ์มากแล้ว จึงควรมีการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้แก่เกษตรกรตั้งแต่เยาว์วัยนั่นคือ ควรมีการถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านหลักสูตรการศึกษาในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนที่มีความสนใจมีความต้องการเรียนรู้เพื่อช่วยผู้ปกครองหรือเพื่อการเตรียมตัวสำหรับการทำการเกษตรในการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษมได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชัยนาท ในด้านการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในจังหวัดชัยนาท และได้ร่วมมือกันจัดทำแผนงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับอาชีพชุมชนสำหรับนักเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์สถาพร ถาวรอธิวาสน์ เป็นผู้อำนวยการแผนงานในแผนงานวิจัยนี้ประกอบด้วยโครงการย่อยสองโครงการ และโครงการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นโครงการย่อยโครงการหนึ่งที่มัตถุประสงค์เพื่อให้ครูสามารถนำหลักสูตรนี้ไปเปิดสอนในรายวิชาเลือกให้นักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการทำสวนส้มโอ
2. เพื่อสร้างหลักสูตรการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตของการวิจัย

เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาในการศึกษารั้งนี้ เป็นเกษตรกรในอำเภอเมือง อำเภอวัดสิงห์ และอำเภอมโนรมย์

การวิพากษ์หลักสูตร เลือกเจ้าของภูมิปัญญาคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวามากกว่าสิบปี

เนื้อหาหลักสูตรกำหนดให้ใช้เรียนสองภาคการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยสำรวจ ประกอบด้วย การสำรวจจากเอกสาร และ การสำรวจจากตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของผลผลิตหลักสูตรโดยจัดประชุมวิพากษ์หลักสูตรการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงหลักสูตรการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา

การสำรวจความรู้เกี่ยวกับการปลูกส้มโอ พันธุ์ชาวแตงกวา

การสำรวจความรู้พื้นฐานจากเอกสาร
โดยสำรวจจากเอกสารของกรมวิชาการเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตรและเอกสารผลการวิจัยต่างๆ

การสำรวจจากตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์
กลุ่มเป้าหมายคือครู ศึกษานิเทศก์ ผู้นำชุมชน
และเจ้าของภูมิปัญญาผู้ปลูกส้มโอพันธุ์ชาวแตงกวา

การเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยการเลือก
แบบ Snowball การสอบถามต่อๆ กันไปเพื่อให้ได้
ผู้รู้ผู้มีประสบการณ์จริง แล้วจึงเลือกสัมภาษณ์
แบบเชิงลึก (In-depth interview)

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ประเด็นแนวทางการ
สัมภาษณ์ กล้องถ่ายรูปดิจิตอล เครื่อง
บันทึกเสียง MP3

ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ปลูกส้มโอพันธุ์
ชาวแตงกวา

ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

ขั้นตอนการปลูกส้มโอ

การเลือกกิ่งพันธุ์

การเตรียมพื้นที่ปลูก

การดูแลและบำรุงรักษา

การเก็บเกี่ยวผลผลิต

การจำหน่าย

การถ่ายทอดความรู้

นำความรู้ที่ได้มาจัดหมวดหมู่และ
เรียบเรียงเพื่อนำมาสร้างหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร “การปลูกส้มโอ
พันธุ์ชาวแตงกวา”

ประชุมครั้งที่ 1 แนะนำแนวทางเก็บ
ข้อมูลและการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย อาจารย์จาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ศึกษานิเทศก์
และคณะครูที่เป็นผู้แทนจากโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษาต่างๆ

ประชุมครั้งที่ 2 เพื่อยกร่างหลักสูตร

ในการประชุมครั้งนี้มีผู้แทนจากสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชัยนาท 3 คน และผู้แทน
ครูจากโรงเรียนในจังหวัดชัยนาท 5 คน โดยมี
วิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
2 ท่าน เป็นผู้บรรยายแนะนำกระบวนการพัฒนา
หลักสูตรและมีที่ปรึกษาการวิจัยควบคุม
การประชุมกลุ่ม การสร้างหลักสูตรโดยการประชุม
ครูและศึกษานิเทศก์ที่เกี่ยวข้อง

ในขั้นตอนการร่างหลักสูตรนี้ประชุม
ครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
และในการประชุมครั้งต่อไปจัดประชุมที่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชัยนาท
เป็นการประชุมเพื่อเขียนเนื้อหาหลักสูตร ใบบาง
และแบบประเมินผล

การประชุมครั้งที่ 3 การวิพากษ์ หลักสูตร

เป็นการจัดประชุมเพื่อวิพากษ์หลักสูตร
ฉบับร่าง โดยผู้เข้าร่วมประชุมคือ กลุ่มผู้สร้าง
หลักสูตร และกลุ่มผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญา
ที่ยังประกอบอาชีพทำสวนส้มโอ ร่วมวิพากษ์ โดย
ผู้ปลูกส้มโอที่เป็นเจ้าของสวนส้มโอที่มี
ประสบการณ์ปลูกส้มโอมานานนับสิบปี จำนวน
3 คน มาร่วมวิพากษ์ และบันทึกข้อวิพากษ์ต่างๆ

การประชุมครั้งที่ 4 การปรับปรุง หลักสูตร

นำข้อวิพากษ์ต่างๆ มาพิจารณา
และปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาตามข้อเสนอแนะต่างๆ
และจัดพิมพ์หลักสูตรซึ่งประกอบด้วย

1. องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ คำอธิบายรายวิชา จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ใบความรู้

2. แผนการจัดการเรียนรู้และแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ประกอบด้วย

1. นางสาวอัมพรรัตน์ วัฒนะโชติ
2. นางจรัญช วัชรศักดิ์โสภานะ
3. นางรพีพร ประสุต
4. นายโชคชัย อินทรอำนวย
5. นางสุมาลี ปิ่นปานเงิน
6. นางสาวกัญญา หनुพรหม
7. นางเย็นตา มีสมสืบ
8. นางยุพิน เทียงรอด
9. นางสุจินต์ ดีประดิษฐ์
10. นางกัลยา นาทสวรรณ
11. นางปวีณรัตน์ ท่องแจ้ง

ประชุมครั้งที่ 5 การบรรณาธิการ

เอกสารหลักสูตร

คณะผู้วิจัยและคณะที่ปรึกษางานวิจัย ร่วมกันประชุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของหลักสูตรก่อนจัดพิมพ์เผยแพร่

ผลการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับการปลูกส้มโอ พันธุ์ขาวแตงกวา

ส้มโอเป็นผลไม้ที่มีแหล่งปลูกกระจายอยู่ทั่วประเทศแต่ที่นิยมปลูกกันมากคือ จังหวัดในภาคกลาง พันธุ์ส้มโอมีหลายพันธุ์ทำให้มีลักษณะและรสชาติที่แตกต่างกันออกไป เช่น ส้มโอพันธุ์ทองดี พันธุ์ขาวน้ำผึ้ง พันธุ์ขาวใหญ่ พันธุ์ขาวพวง พันธุ์ขาวแป้น และพันธุ์ขาวแตงกวา

เกษตรกรจังหวัดชัยนาทนิยมปลูกส้มโอ พันธุ์ขาวแตงกวากันอย่างแพร่หลาย เพราะส้มโอ พันธุ์ขาวแตงกวา มีรสชาติดี ผลิตได้ทั้งปี

โดยเฉพาะในช่วงเดือนกันยายน – ตุลาคม จะออกผลผลิตมาก

ในการปลูกส้มโอสิ่งที่สำคัญอันดับแรกคือ แหล่งน้ำเพราะส้มโอต้องการน้ำมาก การเลือกพื้นที่ปลูกส้มโอจึงต้องเลือกพื้นที่ที่ใกล้แหล่งน้ำหรืออาจต้องขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อใช้ในการให้ความชุ่มชื้นแก่ดิน

การคัดเลือกกิ่งพันธุ์ที่ใช้ในการปลูกก็มีส่วนสำคัญเพราะการเพาะปลูกส้มโอส่วนมากได้มาจากกิ่งพันธุ์ ถ้าได้กิ่งพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ก็จะมีผลต่อความเจริญเติบโตและผลผลิตที่ออกมาจะไม่สมบูรณ์ จึงต้องเลือกตอนกิ่งจากต้นที่มีผลผลิตที่ดี ลำต้นแข็งแรงไม่เป็นโรคต่างๆ เพราะกว่าจะได้ผลผลิตใช้เวลาถึง 5 ปี ถ้าได้กิ่งพันธุ์ไม่ดีการรื้อปลูกใหม่จะเสียเวลามาก

การปลูกส้มโอโดยการขุดหลุมฝังราก จะไม่ใช้การฝังต้น และการฝังรากมีหลักการคือ ต้องกระจายรากก่อนกลบดินเพื่อให้รากไม่ทับกันเพราะถ้ารากทับกันท่อน้ำเลี้ยงจะทับกันทำให้รากดูดอาหารได้น้อยกว่าปกติ ควรเลือกพื้นที่ปลูกที่มีดินอุดมสมบูรณ์ ใช้ระยะห่างระหว่างต้นและระหว่างแถวประมาณ 6 เมตร และ 8 เมตร

การดูแลรักษา ในการปลูกส้มโอใหม่ๆ ต้องหมั่นให้น้ำสม่ำเสมอไม่ชุ่มเกินไปช่วง 1-2 เดือนแรกควรให้น้ำ 3-5 วันต่อครั้ง เมื่อส้มโอเจริญเติบโตแล้วจึงให้น้ำเป็นครั้งคราว การใช้ปุ๋ยควรใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีควบคู่กันไปในระยะส้มโอ 1-3 ปี ที่ยังไม่มีผลผลิต การใส่ปุ๋ยแตกต่างกันไปตามช่วงการออกดอก การตัดแต่งกิ่งที่ขึ้นแข่งกับลำต้นให้หมดรวมทั้งกิ่งที่ไม่เป็นระเบียบและกิ่งที่มีโรคแมลงทำลายควรตัดทิ้ง หลังจากตัดแต่งกิ่งแล้วควรใช้ยากันเชื้อราหรือปูนกินหมากผสมน้ำทาตรงรอยแผลที่ตัดเพื่อกันแผลเน่า การตัดแต่งกิ่งเพื่อให้ออกดอกผลดีเนื่องจากช่วยให้ใบได้รับ

แสงแดดอย่างทั่วถึงการตัดแต่งกิ่งทำให้ใบมี
ประสิทธิภาพมากขึ้น

กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

หลักสูตร การปลูกส้มโอพันธุ์ ขาวแตงกวาจังหวัดชัยนาท

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ได้มี การกำหนดกรอบและทิศทางในการพัฒนา
หลักสูตร และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้มี
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะกับบริบท
และท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการจัดทำสาระ
การเรียนรู้ท้องถิ่น การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา
เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่สามารถนำไปพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพและเทคโนโลยี หรือจะนำไปบูรณาการใน
กลุ่มสาระอื่นได้ และสามารถตอบสนอง
ตามจุดหมายของหลักสูตรคือ ทำให้นักเรียนได้มี
จิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและพัฒนา
สิ่งแวดล้อม โดยในกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา ได้กำหนด
รายละเอียดไว้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา
2. เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับ
การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา
3. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจและ
สามารถปฏิบัติการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา
4. เพื่อให้รู้จักนำวิทยาการท้องถิ่นมาใช้ให้
เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
5. เพื่อให้เห็นคุณค่าในประกอบอาชีพ
การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของส้มโอพันธุ์
ขาวแตงกวา การเลือกสถานที่เพาะปลูก
การจัดหาพันธุ์ วิธีการเพาะปลูก การดูแลรักษา
การเก็บเกี่ยว การจัดจำหน่าย และกระบวนการ
แปรรูป ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ
การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาและเห็นคุณค่า
ของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้และอธิบายเกี่ยวกับประวัติ
ความเป็นมาของส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาได้
2. สามารถลำดับขั้นตอนความสำคัญของ
วิธีการปลูกและการดูแลรักษาส้มโอ
พันธุ์ขาวแตงกวาได้
3. มีทักษะในการเลือกซื้อ ขายและ
การแปรรูปส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาได้
4. เห็นคุณค่าภาคภูมิใจในการใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาสืบสานการประกอบ
อาชีพการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาได้

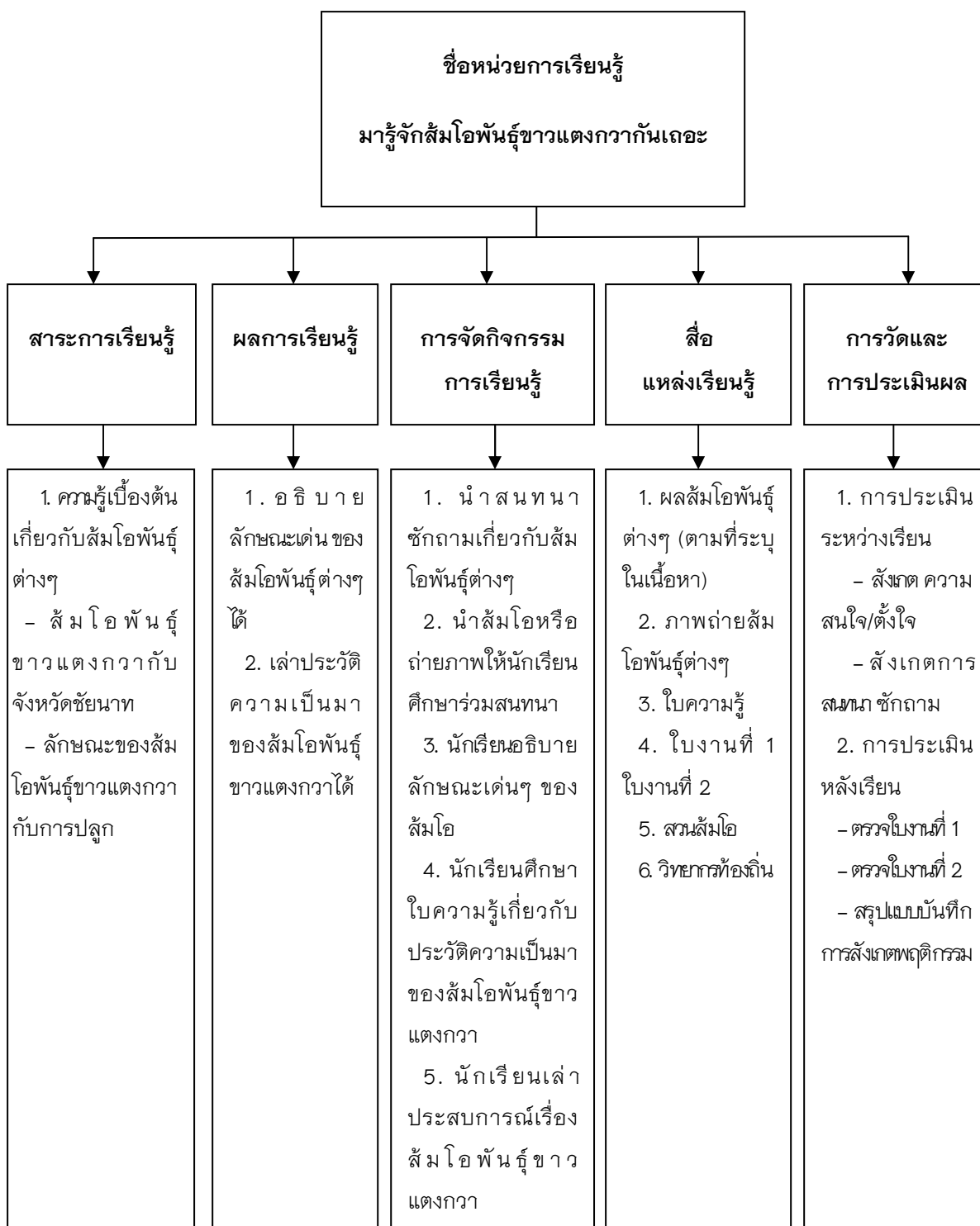
สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ส้มโอพันธุ์
ขาวแตงกวา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบ่งสาระ
การเรียนรู้ออกเป็น 8 เรื่อง ดังนี้

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับส้มโอพันธุ์ต่างๆ
 - 1.1 ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวากับ
จังหวัดชัยนาท
 - 1.2 ลักษณะของส้มโอพันธุ์
ขาวแตงกวา
2. การเลือกพื้นที่การปลูกส้มโอ
 - 2.1 การเตรียมดินการปรับ
โครงสร้างและความเป็นกรดเป็นด่าง
 - 2.3 การจัดหาและการคัดเลือกพันธุ์
3. วิธีการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา
การปฏิบัติการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา

4. วิธีการดูแลรักษาต้นส้มโอพันธุ์ ขาวแตงกวา การปฏิบัติการดูแลต้นส้มโอพันธุ์ ขาวแตงกวาที่ปลูก	6.4.1 การใช้มีด 6.4.2 การใช้กรรไกร
5. โรคที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันรักษา ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา	7. การแปรรูปและการจัดจำหน่ายส้มโอ พันธุ์ขาวแตงกวา
5.1 โรคแคงเกอร์	7.1 การแปรรูป
5.2 โรครากเน่า	7.1.1 ส้มโอแก้วสีรส
5.3 โรคใบแก้ว	7.1.2 ส้มโอเชื่อม
6. การเก็บเกี่ยวส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา	7.2 การจำหน่าย วิธีการจำหน่าย
6.1 ระยะเวลา	8. การทำแผนปฎิบัติถ่ายทอดความรู้
6.2 ลักษณะของส้มโอในการเก็บ เกี่ยว	8.1 การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา
6.3 การจำหน่าย	8.2 การจัดนิทรรศการผลงานจาก ผลิตภัณฑ์ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา
6.4 อุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวส้มโอ พันธุ์ขาวแตงกวา	

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้เทคโนโลยี เรื่องส้อมไอพ่นข้าวแตงกวา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 6 ชั่วโมง

อภิปรายผลการวิจัย

การเลือกพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา เพราะส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาที่เป็นพืชเศรษฐกิจและเป็นของดีของจังหวัดชัยนาทจึงได้บรรจุไว้ในคำขวัญของจังหวัด คำขวัญของจังหวัด “หลวงพ่อคู่ชูสี้อชา เชื้อนเจ้าพระยาสิ้อชื่อ นามระบือสวนนก ส้มโอดกขาวแตงกวา” และส้มโอยังปรากฏในคำขวัญประจำอำเภอเมืองและอำเภอมโนรมย์ แสดงให้เห็นว่าทางจังหวัดให้ความสำคัญต่อส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา ที่ควรอนุรักษ์ไว้ต่อไป สอดคล้องกับผลการประชุมทางวิชาการที่มีข้อสรุปว่าโอกาสการผลิตส้มโอของจังหวัดชัยนาทมีสูงมาก เนื่องจากจังหวัดชัยนาทมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ คือมีแม่น้ำผ่านถึง 3 สาย และมีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน ร้อยละ 61.87 (อำเภอเวียงชัยภูมิ, 2551 :93) การพัฒนาหลักสูตรการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาจะทำให้มีการขยายความรู้ การปลูกส้มโอไปอย่างกว้างขวางโดยเริ่มจากเยาวชนของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดชัยนาท พ.ศ.2551 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการเกษตร ในกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยังสอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดชัยนาทในปี 2553 ในการส่งเสริมให้มีการขยายพื้นที่ปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาเนื่องจากสามารถจำหน่ายไปต่างประเทศจำนวนมากแต่ผลผลิตไม่พอเพียงกับความต้องการของตลาด จึงทำให้การพัฒนาหลักสูตรการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวามีประโยชน์มากสำหรับโรงเรียนในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในการปลูกส้มโอและสามารถช่วยผู้ปกครองในการทำสวนส้มโอหรือนำไปใช้ประกอบเป็นอาชีพเองได้ เกษตรกรผู้ผลิตส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวายังได้

นำผลผลิตไปจำหน่ายในงานต่างๆ ในลักษณะของสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคัดสรรสุดยอดของหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยมีเกษตรกรที่นำไปจำหน่ายทั้งอำเภอมโนรมย์และอำเภอเมือง ที่ได้รับการยอมรับระดับ 3 ดาว และระดับ 2 ดาว สำหรับอำเภอวัดสิงห์ สิ่งที่น่าสังเกตคือ กระบวนการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาในเนื้อหาหลักสูตรไม่ได้กล่าวถึงการปลูกส้มโอแบบปลอดสารพิษมากเป็นพิเศษแต่เป็นการปลูกที่พึ่งสารเคมี ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอที่ประสบผลสำเร็จส่วนใหญ่ใช้สารเคมีมีน้อยรายมากที่ปลูกส้มโอโดยใช้สารชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ ส่วนใหญ่ใช้ควบคุมกันซึ่งถ้าในหลักสูตรนี้จะสร้างความตระหนักให้แก่เยาวชนตั้งแต่เด็กควรเพิ่มเนื้อหาเพื่อหาวิธีการใช้สารชีวภาพให้มากขึ้นเปรียบเทียบกระบวนการปลูกส้มโอทั้งสองวิธีเพื่อให้เห็นความแตกต่าง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา จังหวัดชัยนาทควรนำหลักสูตรท้องถิ่นส่งให้คณะกรรมการหลักสูตรของจังหวัดชัยนาทพิจารณาและอนุมัติให้เป็นหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อให้ครูนำไปทดลองสอนได้และวางแผนทางการบริหารและจัดการหลักสูตรให้ชัดเจนและสะดวกต่อการที่โรงเรียนในสังกัดจะนำไปใช้ต่อไป และวางแผนทางการบริหารและจัดการหลักสูตรให้ชัดเจนและสะดวกต่อการที่โรงเรียนในสังกัดจะได้นำไปใช้รวมถึงการนำไปพัฒนาให้เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียนต่อไป

2. ควรมีการวิจัยปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อรองรับการประกอบอาชีพของนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทวิศักดิ์ ดั่งทอง. (2542) คำแนะนำที่ 122 เรื่องการปลูกส้มโอ. พิมพ์ครั้งที่ 3: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ
- สมคิด เทียมรัมย์. (2544). การปลูกส้มโอ. พิมพ์ครั้งที่1: อักษรสยามการพิมพ์: กรุงเทพฯ
- สมชาย สุคนธ์สิงห์ และคณะ. (2526). เอกสารทางวิชาการที่ 29 เรื่องการปลูกส้มโอ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด กรุงเทพฯ